

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชาติและต่อบุคคลในชาติ เป็นเครื่องแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เป็นภาษาประจำชาติไทย บ่งบอกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นพวกเดียวกัน แสดงถึงศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีประจำชาติไทย จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ และร่วมกันอนุรักษ์สืบสานสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทยไว้สืบไป ดังพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งว่า “ภาษานอกจากเป็นเครื่องมือสื่อสาร แสดงความรู้สึกรักใคร่ของชนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมอารยธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นอารยประเทศ ซึ่งมีขนบประเพณี ศิลปกรรม วรรณคดี และภาษาซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล อนุชนชาวไทยจึงควรภูมิใจช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้อุตสาหะสร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี, 2529, หน้า 2)

เนื่องจากภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีค่ายิ่งของไทย กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดเป็นกลุ่มแรกที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลัก เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 5-8)

กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 12) กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ความคิด ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาการดำเนินชีวิต มีนิสัยรักการอ่าน สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์ สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ

พลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 1-2) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ สอนสาระหลักทั้ง 5 คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษาไทยที่เป็นเรื่องของทักษะ จะแบ่งเนื้อหาตัดขาดกันไม่ได้ เป็นกระบวนการฝึกที่ต่อเนื่องกัน เนื้อหาเดียวกันจะเรียนหลายชั้น แต่จะเพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น การเรียนภาษาไทยให้น่าวรรณคดี และวรรณกรรม เป็นแกนในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน

การศึกษาที่เกี่ยวกับบทร้อยกรองนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่เกี่ยวข้องกับสาระทั้ง 5 หัวข้อคือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 20-24) กำหนดเกี่ยวกับการเรียนร้อยกรองไว้ชัดเจน ในสาระการเรียนรู้รายปี ในแต่ละชั้นตั้งแต่ ป.1- ม.6 สาระการเรียนรู้ที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่อง บทร้อยกรอง คือ สาระที่ 2 การเขียน ชั้น ป.1 การเขียนคำคล้องจอง ชั้น ป.2 ถึงชั้น ป.6 การเขียนคำคล้องจองและแต่งคำประพันธ์อย่างง่าย ๆ ชั้น ม.1-ม.3 การแต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์และกลอน ชั้น ม.4 การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง ชั้น ม.5 การแต่งคำประพันธ์ ประเภทร่าย ชั้น ม.6 การแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์ สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ชั้น ป.1 หลักการแต่งคำคล้องจอง ชั้น ป.2 ถึงชั้น ป.6 หลักการแต่งคำคล้องจองและคำประพันธ์ ชั้น ม.1 ถึงชั้น ม.3 หลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์และกลอน ชั้น ม.4 หลักการแต่งคำประพันธ์ ประเภทโคลง ชั้น ม.5 หลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทร่าย ชั้น ม.6 หลักการแต่งคำประพันธ์ ประเภทฉันท์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าร้อยกรองเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการเรียนการสอน ดังที่ สิริกร มณีรินทร์ (2545, หน้า 1-2 อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 11-12) กล่าวว่า การเขียนบทร้อยกรองนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนา ภาษา ผู้เรียนได้บูรณาการการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการเรียน การพัฒนาตนเอง และ ถ่ายทอดทักษะทางภาษาออกมาในรูปของการเขียนกลอน

กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 19) เสนอแนวทางให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูผู้สอนเรื่องร้อยกรองซึ่งเป็นมรดกทางภาษา และวรรณคดีของชาติ ควรตระหนักและสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการศึกษาหาความรู้ให้นักเรียน และฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา และจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามสาระที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเมื่อจบในแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนควรมีความรู้ความสามารถ ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้น ป.1-3 ผู้เรียนต้องสามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ ช่วงชั้นที่ 2 ชั้น ป.4-6 ผู้เรียนต้องสามารถแต่งกาพย์และกลอนง่าย ๆ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น ม.1-3 ผู้เรียนต้องสามารถแต่งกาพย์ กลอน และ โคลง ช่วงชั้นที่ 4 ชั้น ม.4-6 ผู้เรียนต้องสามารถแต่ง กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ และร่าย

ถึงแม้ว่าในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะกำหนดแนวทางในการเรียนการสอนเรื่องร้อยกรองไว้ชัดเจนก็ตาม แต่สภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในการเรียนเรื่องร้อยกรอง ก็ยังมีปัญหา เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องการการฝึกฝนในการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนเกิดปัญหาในการเรียน จากการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2548, หน้า 14) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยนั้น คะแนนเฉลี่ยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จำแนกรายละเอียด ดังนี้ ผลการประเมินด้านโครงสร้าง ความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.87 ทักษะเฉพาะวิชาทางภาษา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.13 ควรต้องพัฒนาทั้งด้านโครงสร้าง ความรู้ และทักษะเฉพาะวิชาทางภาษา จากประสบการณ์ การสอนวิชาภาษาไทยของผู้วิจัย เรื่องทักษะการเขียน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโป่งตามุข ได้คะแนนในการทดสอบเรื่องการเขียนน้อยมาก โดยเฉพาะเรื่องการเขียนร้อยกรอง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย ที่กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองว่า พบปัญหาการสอนเขียนบทร้อยกรอง ดังนี้ นักเรียนเขียนบทร้อยกรองได้ดีเป็นส่วนน้อย จำเป็นต้องฝึกฝนมากกว่าการเรียนเนื้อหาอื่น ๆ เวลาที่ใช้ในการเรียนบทร้อยกรองน้อยเกินไป และขาดแหล่งค้นคว้าหาความรู้ นักเรียนไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของร้อยกรอง หรือคำประพันธ์ มีคำศัพท์ยาก และจำลักษณะบังคับของคำประพันธ์ไม่ได้ นักเรียนเบื่อหน่ายวิธีสอนของครู และคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง ขาดครูที่มีความสามารถในการสอน (นัยนา สุทธิธรรม, 2517, หน้า 19; สุนทรี เถลิ้มพงศธร, 2523, หน้า 11; สุกัญญา จันทรเพ็ญ, 2524, หน้า 5; เนาวรัตน์ ปลั่งสมบัติ,

2543, หน้า 2; สุวคนธ์ จงตระกูล, 2546, หน้า 1 อ้างถึงใน กรมวิชาการ วารสารวิชาการ, 2546, หน้า 37) กล่าวว่า การแต่งร้อยกรองเป็นเรื่องง่ายสำหรับผู้ที่มีพรสวรรค์ หรือมีความสามารถพิเศษ ขณะเดียวกันอาจเป็นเรื่องยากสำหรับอีกหลาย ๆ ท่านถึงแม้จะมีความสนใจ แต่ก็แต่งไม่ได้ เพราะคิดวิตกอยู่ตลอดเวลาว่า “ร้อยกรองเป็นเรื่องที่ยาก” หรือแต่งไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาในการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องบทร้อยกรองทั้งสิ้น

จากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เรื่องบทร้อยกรองดังกล่าว จึงต้องพัฒนาการเรียน การสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรเลือกวิธีสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์ และให้เป็นไปตามความสนใจของเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยใช้ กิจกรรมเสริมมุ่งให้รู้สึกรสไพเราะของบทร้อยกรอง ส่งเสริมให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับบทร้อยกรอง เพื่อเป็นแบบอย่างในการฝึกเขียนบทร้อยกรอง และควรให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถ บทเรียน ควรเริ่มจากสิ่งง่าย ผู้เรียนสามารถเรียนได้เมื่อต้องการเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนได้ ผลดีกว่า (สิวกานต์ ปทุมสูติ, 2533, หน้า 19-24; บันลือ พฤษะวัน, 2535, หน้า 83-84; ทิสนา แฉมณี, 2534, หน้า 4) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึง ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนรู้เนื้อหาใหม่ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

กรมวิชาการได้กล่าวไว้ว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนที่เน้น การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ ควบคุมผลงาน หรือข้อความรู้ที่สรุปได้ ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่งก็คือ วิธีสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 188-189) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรองดังกล่าว สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือ แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมมือ

กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือคือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ความร่วมมือของกลุ่ม แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียน กล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น นับได้ว่าเป็นการพัฒนาแนวความคิดทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Hurley, 1983, p. 694-A อ้างถึงใน พิภู ภูมิแสน, 2539, หน้า 28) และยังเป็นการส่งเสริมนักเรียน ให้มีบทบาทในการเรียนรู้ เป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Candler, 1981, pp. 380-383 อ้างถึงใน พิภู ภูมิแสน, 2539, หน้า 27) กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่ม การจัดกระบวนการดังกล่าว ครูต้องมีการวางแผน

ล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง (Candler, 1981, pp. 380-383) การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม และแบ่งกลุ่มโดยคละนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน (ทัศนาศา ประสานศรี, 2536, หน้า 20-22) การสอนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการสอน ที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และมุ่งให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ประโยชน์จาก เพื่อนนักเรียนที่เรียนเก่งกว่า เพื่อช่วยถ่ายทอดความรู้ให้เกิดความรู้ร่วมกัน (อุทัย เพชรช่วย, 2530, หน้า 16-19)

นอกจากกระบวนการเรียนรู้แล้ว สื่อการสอนก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการ เรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ชุมกิจกรรก็คือ สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่ง ที่ครูสามารถใช้เพื่อ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งภายในแต่ละชุดประกอบด้วยวัสดุหลายอย่าง บางชุดอาจประกอบด้วยเอกสาร เพียงอย่างเดียว บางชุดเป็นบทเรียนที่สามารถให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (Brown, 1980, p. 338) หรือหมายถึง การนำเอาสื่อประเภทต่าง ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ชุดกิจกรรมแต่ละชุด ไม่ขึ้นต่อกัน เมื่อปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถประเมินผลตนเองได้ (เบญจวรรณ พูนสิน, 2540) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 1-7) ที่กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า เป็นชุดการสอนที่มีรูปแบบ การฝึกทักษะซึ่งสามารถสนองความต้องการที่แตกต่างของนักเรียน โดยกำหนดเนื้อหาอย่างเป็น ลำดับขั้นตอน ดังนั้น สื่อการสอนประเภทชุดกิจกรรม จึงประกอบด้วย กิจกรรมการสอน และ กิจกรรมการฝึก ซึ่งมีคุณค่าต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในเรื่องการสอนเขียนบทร้อยกรองเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมี ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งนำความรู้ความสามารถจากการเรียนเรื่องบทร้อยกรองไปใช้เป็นเครื่องมือใน การศึกษาต่อ และนำไปใช้ในประจำวันได้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า การสอนเขียนบทร้อยกรองโดยใช้ชุดกิจกรรมเป็น สื่อการเรียนการสอน และใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีสอนที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ ใน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องบทร้อยกรอง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 วิธีการสอนนี้น่าจะช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นเดียวกัน สามารถใช้ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันศึกษาค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้รับความสามารถของตน รวมถึงรับรู้และชื่นชมความสามารถของผู้อื่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีเจตคติต่อการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในระดับมากขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 หน่วยการเรียนรู้เรื่องบทร้อยกรอง
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อำเภอพานทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดโป่งตามุข อำเภอพานทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลาทดลอง จำนวน 9 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง แบบวัดความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รหัส ท22101 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รหัส ท23101 หน่วยการเรียนรู้เรื่องบทร้อยกรอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยคู่มือชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ บัตรความรู้ แบบฝึกหัด แบบทดสอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน จัดเนื้อหาสาระเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เรื่องการเขียนกาพย์ยานี 11 ชุดกิจกรรมที่ 1.1-1.5

ชุดกิจกรรมที่ 1.1 เรื่องคำคล้องจอง

ชุดกิจกรรมที่ 1.2 เรื่องคณะ พยางค์

ชุดกิจกรรมที่ 1.3 เรื่องสัมผัส เสียงวรรณยุกต์

ชุดกิจกรรมที่ 1.4 เรื่องการเขียนกาพย์ยานี 11 หนึ่งบท

ชุดกิจกรรมที่ 1.5 เรื่องการเขียนกาพย์ยานี 11 สองบท

ชุดที่ 2 เรื่องการเขียนกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ชุดกิจกรรมที่ 2.1-2.4

ชุดกิจกรรมที่ 2.1 เรื่องคณะ พยางค์

ชุดกิจกรรมที่ 2.2 เรื่องสัมผัส เสียงวรรณยุกต์

ชุดกิจกรรมที่ 2.3 เรื่องการเขียนกลอนสุภาพ หนึ่งบท

ชุดกิจกรรมที่ 2.4 เรื่องการเขียนกลอนสุภาพ สองบท

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง หมายถึง เครื่องมือวัดความสามารถในการเขียนกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แบบอثنัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน เพื่อประเมินความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง ตามความเหมาะสมของเนื้อหา กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1.2.1 รูปแบบ หมายถึง ความถูกต้องตามลักษณะฉันทลักษณ์ เรื่อง คณะ จำนวนคำในแต่ละวรรค และประเภทของร้อยกรอง

1.2.2 สัมผัสบังคับ หรือสัมผัสระหว่างวรรค ถูกต้อง

1.2.3 แต่ละวรรค มีสัมผัสใน

1.2.4 เนื้อหาร้อยกรองสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง

1.2.5 อักษรวิธี ตัวสะกด และการเว้นวรรคถูกต้อง

1.2.6 การใช้ภาษา ถูกต้อง และเหมาะสม

1.2.7 การลำดับความไม่วกวน อ่านแล้วเข้าใจความหมาย

1.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง เครื่องมือวัดความพึงพอใจในการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือวัดความรู้สึกรักของนักเรียนว่าชอบ หรือไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ ที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งใช้วัดหลังเรียน

2. บทร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ที่เน้นความถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การสอนเขียนกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

3. การเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถต่างกัน จำนวน 4-6 คน เรียนรู้ร่วมกัน และช่วยเหลือกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนร่วมกันแสดงแนวคิด ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้คอยชี้แนะแนวทาง ประกอบด้วยการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูชี้แจงทำความเข้าใจ แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระเนื้อหาที่จะศึกษา หรือจัดกิจกรรมเพื่อทบทวนความรู้เดิม

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน เสนอความรู้สาระที่จะสอนโดยใช้สื่อเพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ และเน้นให้นักเรียนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยปฏิบัติตามคู่มือนักเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อเสนอเนื้อหาใหม่ให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีการ

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรม ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติการตามขั้นตอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นขั้นที่นักเรียนคิดคำตอบด้วยตนเองก่อนแล้วเสนอความคิดต่อกลุ่มแล้วสมาชิกร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปคำตอบ และรายงานผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แจกคะแนนกลุ่มให้นักเรียนทราบ และชี้แนะในจุดเด่นและข้อบกพร่องของกลุ่มให้นักเรียนทราบ ให้รางวัล หรือชมเชยกลุ่มที่คะแนนสูง หรือปฏิบัติการกลุ่มได้ดี

ขั้นที่ 5 ทดสอบหลังเรียน เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบด้วยตนเองโดยไม่ปรึกษา หรือช่วยเหลือกัน แล้วนำผลการทำแบบทดสอบมาอภิปราย เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ไม่เข้าใจ

4. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม หมายถึง ความสามารถในการทำแบบทดสอบแต่ละชุดกิจกรรม และความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้จากการเรียนชุดกิจกรรมแต่ละชุดระหว่างเรียน ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนที่ทดสอบด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองหลังเรียน ร้อยละ 80

5. ความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง หมายถึง ความสามารถในการเขียนภาพย่น 11 และความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ถูกต้องตามเกณฑ์การประเมิน

6. เจตคติต่อการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง ความรู้สึก ความพึงพอใจ ความคิดเห็นต่อการเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ